

FARUK DUMAN
KIRK

ROMAN

Faruk Duman
KIRK

Can Yayınları: 1546
Türk Edebiyatı: 443

© Faruk Duman, 2006
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2006

1. basım: Mayıs 2006
2. basım: Eylül 2006

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Serap Bertay
Düzeltili: Fulya Tükel

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Basımevi

ISBN 975-07-0605-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Faruk Duman
KIRK

ROMAN

CAN YAYINLARI

**FARUK DUMAN'IN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI**

AV DÖNÜŞLERİ / *Sait Faik Hikâye Armağanı*
KEDER ATLISI / *Haldun Taner Öykü Ödülü*
NAR KİTABI / *öykü*
PİRÎ / *roman*
SESLERDE BAŞKA SESLER / *öykü*

Neşe'ye

1

Geçiş

Vaktiyle, Demir nam birini tanımuştım. Bu Demir artık ne yer ne içerdi bilmem ama günlerini evinin karanlık odalarında geçirir, belki uyuyup uyanıldığı yataktan hiç kalkmaz, böylece erinir, akşamın gezinti saatlerini oracıkta beklerdi. Topal bir annesi vardı Demir'in. Kadın sabah ezanıyla birlikte uyanır, sobanın külünü çıkıp kapının hemen önüne boşaltır, sonra geçip kovayı yeniden doldururdu. Ateşti, çıtırdamaya başlar, borular yardımıyla evin küçük, nemli odalarını dolaşır, duvar tomurcuklanır. Sonra bu borular belki Demir'in uzandığı odaya bile ulaşırdı. Ulaşınca Demir şöyle bir kendine gelerek gözlerini açar, ama hemen kapatırdı yine. Derken, belki annesinin ayak seslerinden rahatsız olduğu için güçlkle kalkıp koltuğuna gömülür. Evin küçük pencerelerinden dışarıyı hep karanlık görünür. Kim bilir, is ya da kömür tozuyla kararmış. Demir de bu dinlenme hiç bitmesin isterdi. Ama, uyanmak gerek. Öteden beri toptancı halinde çalışır, bu yüzden sabahlara kadar üzüm salkımlarıyla maydanoz çuvallarının, portakal kasalarıyla erik çekirdeklerinin altında ezilirdi, kasketi başında. Sonra uykusunda sanırsın iki aslan kavgaya tutuşmuş; gümbürtüsü sokağa taşardı. Taşınca, bu gümbürtü kimi zaman bizi derste yakalardı tabii. O zaman sabah ezanı çoktan okunmuş, okulun zili -bir atmaca sesiydi buçoktan susmuş olurdu. Bu yüzden Demir'in sesini

iyice duyar, her yanından maydanoz yapraklarıyla muz kabukları, pırasa leçekleriyle soğan dalları sarkan bu sesle önceki gece olup bitenleri de öğrenmiş olurduk. Demir sonra kalkıp binde bir de olsa sokağa çıkar, korunun içinde yapayalnız dolaşır, çocuklarla arkadaşlık ederdi.

Gençliğe yeni adım atmış, eski günlerini unutamamış, yeniliklereyse akıl erdirememişti. Babası da erkenden göçüp gidince öyle çaresiz yakalanmıştı ki; hani kasket kafasına geçirilmiş bir çuval gibi büzülüp kalmıştı yukarıda. Kalınca, bu Demir de işte akşam saatlerini koruda yalnız geçirir, sonra sokakta rastladığı çocuklarla şakalaşır. Ama elbette bu oyunlar, şakalaşmalar zamanla azaldı, boyu çabucak uzadı Demir'in, sonunda zaten istese de yapamadı; uzak durmaya başladı çocuklardan. Ki kasket nasıl olduysa küçüldü, gerildi, derken bütün bütün oturdu kafasına.

Sonra bir gün –sokaklarda fil sesleri duyuluyordu, çocuklar ağaç kabuklarından düdükler yapmayı öğrenmişlerdi– flüte benzeyen bir düdük yaptı. Söğüdün kabuğunu alıp kurutmuş, bir de üzerinde delikler açmıştı. Ama çok sürmedi, bir zaman sonra kayıplara karıştı Demir. Bilmem koruya girip gözden kayboldu, bilmem sır oldu. Sonra, şeften öğrendiğim kadarıyla tabii, Demir'i alıp götürdüler. Sen görmedin mi, dedi şef, herkes bilir bunu. Neyi, dedim, neyi bilir herkes? Tek gözlü trenciyi, dedi, gece yarıları tren buhar bulutları salarak istasyona yanaşınca gelir hep. Basamakları ağır ağır iner, kırbacını şaklatarak kasabayı gözden geçirir. Tabii yardımcıları üşüşür hemen başına. Bunlar buralarda olup biten her şeyi bildikleri için trenciye o gün kimi cezalandıracağını da söyleyiverirler. Söyleyin-

ce trençi tek gözünü belerterek onları bir zaman seyrederek, sonra kırbaç havada öfkeli bir yılan gibi tıslayarak kıvrılır, boşluğu döver. Sonra da bu korkunç yılan düşüp önüne trençiyi mahkûmun evine götürür. Evet, herkes mahkûmdur burada, kırbacı yesin yemesin, mahkûmdur herkes. Hatta belki kırbacı yemeyen daha iyi bilir bunu. Bak işte senin bilmemen çok ilginç. İşte bu tek gözlü trençi –öbürünü kapatmıştır bir korsan gibi– yine bir gece siste peyda olunca, yardımcıları haberi yetiştirmişler hemen; Demir acayip bir düdüğü yaptı, demişler, üstünde delikler var ve üfleyince konuşmasına gerek kalmıyor. Deyince ben, hadi ordan, dedim şefe, bunun için mi cezalandırmışlar Demir’i? Evet, dedi şef, bunun için. Sonra kırbaç havada öyle bir dönmüş, karanlığın içine öyle bir uzanmış ki, ne sen sor ne de ben anlatayım. Trençi, hani neredeyse kendisi de bir tren olup burnundan solumuş. Demir’i gidip çalıştığı halde bulmuşlar hemen, getirmişler adamın yanına. Trençi, sen beni tanıyor musun, diye sormuş Demir’e. Ama Demir adamın ne dediğini anlamamış. Anlamadığı için de cevap vermemiş tabii. Vermemiş ama trençi sormaya devam etmiş ne hikmetse. Sen bu ağaçları söyletmeye utanmıyor musun, diye sormuş bir. Bir de, bakalım, demiş, şimdi ben de seni söyleteyim de gör. Bakalım delik nasıl oluyormuş. Merak ediyor musun? Ama Demir zavalı ne desin. Bu arada yardakçılar da izliyorlarmış olup bitenleri. Bu Demir’dir, diyorlarmış, hamallık eder, evinden çıkmaz ve bir annesi vardır, o da topaldır efendim. Kadın da neredeyse büyücüdür ki bundan daha tehlikeli bile olabilir. Öküz gözlerinden çorbalar yapar, tenceresini de oğlunun verdiği söğüt dalları ile karıştırır. Söylenenlere göre evde ne vakit

çorba pişse ortalık böyle söğüt ağacı gibi kokar. Bunda kırbaç ki yerinde duramıyormuş. Girip çıkıyormuş trencinin bacaklarının arasına. Soluyup duruyormuş. Zavallı Demir. Şefi dinledikçe gözlerim seğiriyordu, elbette, anlattıklarına inanmıyordum ama yine de üzülüyordum hamalın durumuna. Annesine, leçekli pırasalarıyla muzdan kabuklarına da tabii. Sonra, dedi şef, bu kör trenci böyle sordukça sormuş, öfkelenmiş. Sonunda, vakit geldi Demir efendi, demiş. Ver bakalım şu düdüğü. Demir düdüğü vermiş. Şimdi bin bakalım trene, demiş trenci, cezan büyük, şöyle biraz dolaşalım seninle. Deyince Demir de mecburen trene binmiş, biniş o biniş. Bu kadar mı, dedim. Hayır, dedi, tren hareket edince cezacı düdüğü Demir'in kışına sokmuş. Acayip kan gelmiş. Tren uzaklaştıkça bu kan traverslere damlıyormuş. Kırbaç Demir'in sırtında şaklıyor, böylece trenden ovaya tatlı melodiler yayılıyormuş.

2

Bir Hüzün Hizmetçisi

Sonra beyefendinin salondaki büyük beyaz koltuğuna oturarak olup bitenleri düşünmeye başladım. Yaz sonuydu; bahçede ağaçların yaprakları solmaya yüz tutmuş, rüzgâr hafif, sıcak, ama kararlı bir biçimde esmeye başlamıştı. Uzaklardan, sahili mesken tutmuş o devenin sesi geliyordu. Mevsimin bütün o nadir kuşları, sanki toplanıp kış mevsimini nasıl, nerede geçireceklerini konuşmaya başlamışlar; her bir dal bir tünek olmuş. Bu yetmemiş, evin çatısıyla pencere pervazlarına konmuşlardı.

Vaktiyle kulağıma mı çalınmıştı, yoksa bir yerlerde mi okumuştum bilmem: Süleyman peygamber, kuşları anlamaya başladığını anlamış bir gün. Kitaplardan ya da yazılı şeylerden uzak duralı öyle çok olmuştu ki, bir zamanlar okumayı gerçekten sökmüş müydüm, hatırlamıyordum bunu. Okula gidip geldiğim günler hatırımdaydı, ama sayfaların üzerinde birbirine eklenerek uzayıp giden o kargacık burgacık şeylerdi, gözüme çarpmamıştı epeydir.

General –ensesinde sanki ağır mı ağır bir kuş tünemiş– adına harf dediğimiz iri karınlı bu nesnelere önünde devasa bir yer sofrası gibi açarak, öyle saatlerce düşünüp dururdu. Ama, ne düşünürdü bilmem. Bana göre yazılı bu kâğıtlar, insanın dışarıdan tıpkı amansız bir hastalığa yakalanmış evcil bir hayvan gibi görünmesine neden olur. Bu zavallı hayvanlar, hastalığın acısı içinde kıvranıp durur ama dert-

lerini bir türlü anlatamazlar. Bu yüzden, bu acayip rahatsızlıklarının nedenini anlayabilmek için belki de içlerini açmak gerekir bunların. Ama nedense beyefendi de o buyurgan sayfaların büyüünden bir türlü kurtulamaz, gazetelerin önünde kâh çırpınıp doğrulur, kâh uyuklar ama özellikle kuşluk vaktini bu amansız hastalığın pençesinde geçirirdi. Ben zavallı da çevresinde hani neredeyse çaresiz bir turna gibi dönüp durur, ellerimi birbirine vurarak yazıkların, böylece odalardan birine girip birinden çıkarak bu işe bir hal çaresi düşünürdüm. Eh, bula-mazdım elbette.

Ben, Allah'ın bir sevgili kulu olsam gerek, bu hastalığa yakalanmamıştım. Vaktiyle babam birkaç yıl süreyle beni bir ilkokula gönderdiyse bile bu azap yılları, ne de olsa sayılı gün, çabucak gelip geçmişti. Gerçi elbette bütün normal çocuklar gibi birkaç ay içinde sökmüştüm okumayı, ama bunu gelin bir de bana sorun. Harfler zihnime birer larva gibi giriyor, orada artık neyle besleniyorsa, ansızın büyüyüp çoğalıyorlardı. Zihnimdi, bir harf rahmi gibi kendi korunaklı içinde onları koruyup kollayarak semiz birer sözcüğe dönüştürüyordu.

Kürsüde öğretmenin birbirinden saçma ve değersiz bilgileri bizim küçük kafalarımıza sokmaya çalışması yetmiyormuş gibi, sözcükler, içimizde hayatımızı karartacak zararlı düşüncelere dönüşüyordu çok geçmeden. Ben de sıcak öğle saatlerinde artık bir şer yuvası, bir mezbaha olarak gördüğüm okuldan ayrılarak, içim birbirinden acayip düşüncelerle dolu, evin yolunu tutuyordum. Babam büyük adamların izinden gitmem gerektiğini söylüyordu, ama ben asıl bilgiyi dışarıda alıyordum.

O yıllarda, dersleri umursamayan bir arkadaşım

vardı. Paydos zilinın almasıyla defter ve kalemini çantasına koymaz, sıranın üzerine dökülmüş yemek artıkları gibi süpürerek kaldırır. Akılı dışarıda olup bitenlerle meşgul, bir de sanki uykusunu almış; dışarıya koşarak çıkardı. ıkınca ben de hayat dolu bu adamın peşinden giderdim.

Bir keresinde çantasını diziyile dvererek biyoloji öğretmeninin söylediklerinden bir şey anlayıp anlamadığımı sordu. Anlamadım, dedim. Karnımızda bir sürü organ var, ama bunların arasında ne bulunduğunu bilemiyoruz. Organlar birbirine yapışıksa neden zamanla i ie geçip bozulmuyorlar? Deđillerse arada ne var? Hava varsa bunlar havada nasıl duruyor, su varsa o su neden akıp dklmyor?

Anlarız, dedi.

Nasıl anlayacağız, diye sordum. Gözlerini kısarak yüzüne gizemli bir hava verdi, böylece uzun bir süre konuşmadı. Konuşmayınca adımlarımızı hızlandırdık, çok geçmeden evlerinin bulunduğu ormanlık alana girdik. Kıvrılıp bükülerek ilerleyen bir incecik toprak yolda yürüdük. Sonunda dört bir yanından kafesler, kuşevleri, malzeme depoları ve irili ufaklı kilerlerle sarılı bir eve vardık. Bak, dedi arkadaşım, bu sincabı dn yakaladım. şimdi göreceğiz bakalım, ne varmış içinde.

FARUK DUMAN

KIRK

ROMAN

Ülkemizin güneyindeki bir sahilde emeklilik günlerini geçiren, keyfine bakan bir general. *Albay* adında bir papağan. Bahçesine tünemiş kuş sürüsünün içinde peygamberliğini unutmuş söylence kahramanı *Süleyman*. Ve bir koltuğa oturup bütün bunları anlatan bir hüzün hizmetçisi.

Faruk Duman, son yapıtı *Kırk*'la bu kez insan bilincinin varlığa ve yokluğa dair olduğu bir anlatıyla karşımıza çıkıyor. Varlığın evinin dil, dilin evinin de vücut olduğu "gerçek" bir düşünce. Düş ile gerçeği ayırt edemeyen, kendini yanlış anlayan ve olanaksız olanın gerçek kılınabileceğini gözden kaçıran insan bilincinin sırrını ifşa eden varlıkbilgisini sunuyor *Kırk* bize. Anlamanın dönüşmek, dönüşebilmek olduğunu ima eden, varlığın dönüşümlerinin çokluğunu sezdirenen bir yapıt bu; bir yanıyla da insanoğluna "*varlık olmanın tadını*" tattıran bir yapıt.

KAPAK RESMİ: SUDİ McCOLLUM

ISBN 975-07-0605-6

9 789750 706059

<http://www.canyayinlari.com>